

Anita Lunić
Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet
HR-21000 Split, Poljička cesta 35
alunic@ffst.hr

PRIKAZ KONFERENCIJE XIV. MEDITERANSKI KORIJENI FILOZOFIJE

U suorganizaciji Odsjeka za filozofiju Filozofskog fakulteta u Splitu i Hrvatskog filozofskog društva, od 3. do 5. rujna 2020. godine održana je međunarodna znanstvena konferencija *XIV. Mediteranski korijeni filozofije*. Unatoč nezahvalnim okolnostima, konferencija je okupila petnaest znanstvenika i istraživača iz Hrvatske i inozemstva.

Sudionike simpozija su uvodno pozdravili predsjednik Organizacijskog odbora simpozija Mislav Kukoč, predsjednik Hrvatskog filozofskog društva Bruno Ćurko, pročelnik Odsjeka za filozofiju Filozofskog fakulteta u Splitu Tonći Kokić, prodekanica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu Ina Reić-Ercegovac i prorektor Sveučilišta u Splitu Željko Radić. U pozdravnim je riječima naglašen značaj ove sada već tradicionalne međunarodne znanstvene konferencije.

Konferencija je otvorena dvama izlaganjima o političkoj teoriji i praksi. U prvom izlaganju Marita Brčić Kuljiš (Split) je iz perspektive filozofije politike analizirala problem legalnih prava ilegalnih migranata. Pozivajući se na podatke Međunarodne organizacije za migracije (IOM) autorica je ukazala na problem zaštite i prakticiranja ljudskih prava osoba koje ilegalno borave na području određene države. Anđelko Milardović (Zagreb) je potom skicirao genealogiju mediteranskih korijena politologije. Slijedeći podjelu na normativno-ontološku, političko-instrumentalnu i empirijsko-analitičku školu mišljenja u i o politologiji, autor je ukazao na mediteranske utjecaje u razvoju politologije. Pritom je poseban naglasak stavljen na pozicioniranje hrvatske politologije kako u odnosu na predstavljenu podjelu, tako i u odnosu na opće značajke razvoja političke misli u Europi.

Nakon uvodne sesije, uslijedila su izlaganja posvećena istraživanju antičke filozofije. Stjepan Marušić (Split) je u svome izlaganju ukazao na važnost i mjesto miletske škole u razvoju kritičkog i znanstvenog mišljenja. Autor je istaknuo kako postoje naznake da je Anaksimandar prvi proveo znanstvene pokuse u izračunavanju godine i godišnjih doba, a osim toga u prilog teze o epochalnom značaju Milećana za razvoj znanstvenog mišljenja istaknuta su i nastojanja oko razvoja racionalnih teorija o prirodi, spremnost na kritiku i sklonost propitivanju aktualnih paradigmi. Duje Drago Jurković (Split) je, s druge strane, ukazao na okolnosti i potencijalne uzroke reaktualizacije (elemenata) filozofije Marka Aurelija čije se izreke, mišljenja i savjeti sve češće susreću u *self-help* literaturi. Objašnjenja ovoga fenomena Jurković je potražio u sličnostima vremena Marka Aurelija i današnjice. Istraživanje antičke grčke filozofije zaokruženo je izlaganjem Slobodana Stamatovića (Split) o recentnim raspravama o periodizaciji antičke filozofije. Autor je predstavio argumente u prilog

razlikovanju triju petostoljetnih razdoblja: ranoantičke filozofije, srednjoantičke filozofije i kasnoantičke filozofije. Pritom je posebno istaknut značaj odnosa prema Platonu (*fuga Platonis*, odnosno *reddition ad Platonem*) u razumijevanju strukture antičke filozofije.

Posljednje izlaganje prvoga dana održao je Hrvoje Relja (Split) o tomističkom poimanju čuda. Polazeći od ontologije i semiologije, a pri čemu su sistematično izložene osnovne značajke čuda, autor je izložio tomističku poziciju koja nudi plauzibilno objašnjenje ovih fenomena, uključujući i objašnjenje odnosa spoznaje i razuma u prepoznavanju čudnovatih događaja kao čuda.

Prvi je dan konferencije zaključen predstavljanjem triju publikacija vezanih uz filozofiju i kulturu Mediterana. Knjigu *Mediterski armerun – jadranske letere i litrati* autora Bruna Ćurka i Stipe Suraća predstavili su autor i Mislav Kukoč. Filozofsku slikovnicu *Filozofija – ma što pak je to? 13 priča o antičkim filozofima* autora Bruna Ćurka i Matije Mate Škerbića predstavili su autor i Josip Guć. Konačno, monografiju *Znanje o politici i hrvatska politologija u europskom kontekstu* autora Anđelka Milardovića predstavili su autor i Marita Brčić Kuljiš. Ova tri djela raznovrsna stila i tematike predstavljaju značajne doprinose mapiranju mediteranskog naslijeđa.

Drugi dan konferencije započeo je sesijom na engleskom jeziku. U prvom je izlaganju Tonći Kokić (Split), polazeći od znanstvenih podataka o porastu globalne srednje temperature i sudjelovanju čovjeka u ugljičnom ciklusu, izložio analizu *pro et contra* argumenata o ljudskom utjecaju na globalno zagrijavanje i klimatske promjene. U drugom je izlaganju Bruno Ćurko (Split) predstavio rezultate istraživanja o odnosu mediteranskih naroda prema tuni, a pri čemu se oslanjao na spoznaje iz područja kulturne animalistike. U posljednjem izlaganju na engleskom jeziku, Barbora Bađurová (Banska Bystrica, Slovačka) analizirala je prisutnost elemenata koncepta prosocijalnosti u antičkoj grčkoj filozofiji, posebice kod Platona i Aristotela.

Slijedeća je sesija započela izlaganjem Saše Mrduljaša (Split) o razvoju Crne Gore od prostora karakteriziranog politički motiviranim kulturnim i vjerskim previranjima (Huntingtonovim riječnikom, sukobom civilizacija) do prostora konstruktivnog multikulturalizma. Vladimir Rismondo (Osijek) je potom, posredstvom vizualno-spacijalne (prema G. Durandu) i temporalno-narativne (prema W. Labovu) analize mita o Medeji, ukazao na funkciju mita kao predfilozofijskog sredstva spoznaje. U izlaganju o sv. Bonaventuri Mile Marinčić (Ivanić-Grad) je stavio fokus na istraživanje mogućnosti pomirenja teologije i filozofije. Pritom je poseban naglasak stavljen na rješenja koja je u tom smislu ponudio sv. Bonaventura u okviru razlikovanja čovjeka kao slike Boga i svijeta kao Božjeg traga, kao i na vrednovanje suvremenog značaja njegova djela *Itinerarium mentis de Deum*.

Nakon ovog niza izlaganja održan je sastanak Splitskog filozofskog kruga u okviru kojeg su raspravljani prijedlozi i planovi aktivnosti u narednom razdoblju. Posebna pažnja je poklonjena planiranju obilježavanja Svjetskog dana filozofije, kao i održavanju radionica prigodom Platonova rođendana.

Posljednja sesija ovogodišnje konferencije započeta je izlaganjem Marka Marine (Zagreb) o Galileu Galileiju. Analizirajući bitne čimbenike koji su utjecali na odnos Galileija i Crkve, Marina je ukazao na potrebu napuštanja dominantnih tumačenja ovoga odnosa koja polaze od teze o sprječavanju znanosti i od teze o zasluženju

kazni zbog nepoštivanja znanstvene metode. Zlatko Juras (Podstrana) je iznio rezultate recentnog istraživanja o odnosu atomistike Ruđera Boškovića i načela kvatne fizike. Poseban naglasak je stavljen na Boškovićev doprinos konceptu vjerojatnoće i neodređenosti mikrosvijeta. Posljednje izlaganje ovogodišnjeg skupa bilo je posvećeno mapiranju dubrovačkog republikanizma u XVIII. i XIX. stoljeću, a održao ga je Ivan Peović (Split). Fokus Peovićeve izlaganja bio je na Tomi Basiljeviću i Ivi Nataliju, diplomatima na različitim pozicijama dubrovačkog političkog spektra koji su značajno utjecali na razvoj republikanizma.

Unatoč neugodnim okolnostima pandemije koronavirusa koja je prvo dovela do odgađanja, a potom i smanjenja opsega konferencije, možemo ustvrditi kako su *XIV. Mediteranski korijeni filozofije* uspješno održani. Raznolikost priloga još je jednom posvjedočila širini, plodnosti i bogatstvu mediteranske filozofije i kulture. A važnost njegovanja tradicije istraživanja mediteranskog naslijeđa, kao i osiguravanja prostora razmjene ideja i rezultata istraživanja dodatno je potvrđena plodnim raspravama koje su nerijetko prelazile predviđene vremenske okvire.

Konferenciju je zaključio Mislav Kukoč, predsjednik Organizacijskog odbora, čestitanjem sudionicima na uspješnoj konferenciji te izražavanjem zahvalnosti zbog pridržavanja predviđenih epidemioloških mjera i nade da ćemo sljedeće, *XV. Mediteranske korijene filozofije*, moći održati u uobičajenim okolnostima, uz sudjelovanje svih kolega koji su ove godine, nažalost, bili spriječeni.

